

בס"ד. ש"פ משפטים, פ' שקלים, מבה"ח אדר, ה'תשח"ו

(הנחה בלתי מוגה)

זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל בשקל הקדש עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה להוי'.¹ וצריך להבין², דכיון שהנתינה לקדש היא רק מחצית השקל בלבד, א"כ, מהו הטעם שהלשון קדש נאמר גבי שקל השלם (בשקל הקדש עשרים גרה השקל), ואילו גבי מחצית השקל (שניתן לקדש) לא נאמר הלשון קדש, כי אם מחצית השקל תרומה להוי'. גם צריך להבין דיוק הלשון מחצית השקל בשקל הקדש, דלכאורה הול"ל משקל הקדש, ומהו אומרו בשקל הקדש.

ב) והענין בזה, דהנה, ממחצית השקל היו קונים קרבנות ציבור³, שזהו בזמן שבית המקדש הי' קיים, ועכשיו תפלות כנגד תמידין תקנום⁴. והנה, ענין התפלה שלמטה מכון כנגד התפלה שלמעלה בספירת המלכות, שזהו מ"ש⁵ ואשפוך את נפשי לפני הוי', דנפש קאי על ספירת המלכות, ומ"ש ואשפוך את נפשי הו"ע התפלה שבספירת המלכות, כמ"ש⁶ ואני תפלה, דאני קאי על בחי' המלכות שהיא בבחי' תפלה⁷, שהמלכות מתפללת ומתחננת להקב"ה, והו"ע הרצוא וצמאון שבבחי' המלכות, כמ"ש⁸ למען יזמך כבוד ולא ידום גוי, נהורא תתאה קארי תדיר לנהורא עילאה ולא שכיך⁹. ומענין התפלה כפי שהוא בבחי' מלכות, כנסת ישראל, נמשך ענין התפלה גם לכללות נפשות ישראל ולכל נפש בפרט. וצריך להבין מהו ענין התפלה בספירת המלכות. דבשלמא בנוגע לנשמה למטה, הרי עם היותה חלק אלקה ממעל ממש¹⁰, מ"מ לאחרי שנסעה וירדה כמה מדריגות עד שנתלבשה בנה"ב ובגוף

(1) תשא ל, יג.

(2) בכל הבא לקמן — ראה ד"ה זה יתנו תרני"ח (סה"מ תרנ"ח ע' קיט ואילך). וראה ד"ה מזבח אדמה באוה"ת יתרו ע' א'כד ואילך.

(3) שקלים רפ"ד. רמב"ם הל' שקלים רפ"ד.

(4) ברכות כו, ב.

(5) שמואל-א, טו.

(6) תהלים קט, ד.

(7) ראה זח"ג מט, ב. פע"ח שער התפלה בהקדמה. אוה"ת לתהלים (יהל אור) ע' רמט-רנ.

(8) תהלים ל, יג.

(9) ראה זהר ח"ב קמ, א. ח"א קעח, ב. עז, ב. פו, ב.

(10) תניא רפ"ב.

ובעוה"ז, שזהו העלם והסתר גדול ביותר, הרי היא ברצוא וצמאון לעלות למעלה. אבל בספירת המלכות שהיא מעשר ספירות שעליהם נאמר¹¹ איהו וחייהי חד איהו וגרמוהי חד, אינו מובן מה שייך בה ענין של רצוא וצמאון, ובפרט צמאון גדול כזה שהוא באופן תמידי, קארי תדיר.

ג) **ויובן** זה בהקדים תחלה מ"ש¹² כי עמך מקור חיים, וידוע הדיוק¹³ דהול"ל כי אתה מקור חיים, שהרי הוא ית' הוא מקור החיים של כל העולמות, כמ"ש¹⁴ כי ממך הכל, ולמה נאמר כי עמך מקור חיים, דמשמע שהמקור חיים אינו העצמות ממש, כי אם דבר הטפל ובטל לך. והענין הוא, דעם היות שאמיתית ההתהוות הוא מהעצמות, וכמ"ש הרמב"ם¹⁵ שכל הנמצאים כו' לא נמצאו אלא מאמיתת המצאו, הנה כן הוא באמיתית הענין, אבל ההתהוות בפועל היא ע"י כמה ממוצעים וענינים דסדר ההשתלשלות, והיינו, לפי שהעצמות הוא באין ערוך, ולא רק באין ערוך סתם, כי אם, שאין לו שום ערך ושייכות כלל להעולמות, ולכן לא ה' אפשר להיות ההתהוות מהעצמות ממש, כי אם ע"י ממוצע דוקא, שיש לו איזה קצת ערך ושייכות להדבר המתהווה ממנו. והגם שענין ההתהוות הוא בדרך אין ערוך, מ"מ, צריך המהוה להיות לו איזה ערך ושייכות קצת עם המתהווה. וזהו שאנו רואים שיש כמה חילוקי מדריגות בהמתהוים, וכמו יש הנאצל ויש הנברא עד היש דעשי', וטעם ההתחלקות בהמתהוים הוא מצד ההתחלקות שישנו בשרש ומקור המהוה, דיש הנאצל התהוותו היא מבחי' מלכות דא"ק, ויש הנברא התהוותו היא מבחי' מלכות דאצילות. והיינו, שכל ענין ההתחלקות שייך רק בדבר שהוא בגדר המשכה והתפשטות, והרי ידוע שכל עצם בלתי נמשך ובלתי מתפשט, ולכן לא ה' אפשר להיות ענין ההתהוות מהעצמות, דמאחר שבדברים המתהוים ישנם כמה חילוקי מדריגות, ובפרט שהחילוקים שבהמתהוים הם מצד ההתחלקות שבמהוה (כנ"ל), א"כ לא ה' אפשר להיות ההתהוות מהעצמות, כי אם ע"י ממוצעים דוקא. והגם אשר מי יאמר לך מה תעשה¹⁶, וא"כ הרי ה' אפשר להיות ההתהוות מהעצמות, היינו שיהיו חילוקים בהמתהוים

(11) תקו"ז בהקדמה (ג, ב). תניא אגה"ק ראה יט, ג. ובכ"מ.

(14) דברי הימים"א כט, יד.

(15) ריש ה'ל' יסוה"ת.

(16) ע"פ קהלת ח, ד.

(12) תהלים לו, יו"ד.

(13) ראה תו"א מקץ לו, א. לקו"ת פ'

אע"פ שההתהוותם היא מהעצמות, מ"מ, הרי ידוע שעלה ברצונו ית' שההתהוות תהי' עד כמה שאפשר להיות ע"פ השכל (אויף וויפל עס קען האַבן אַן אָרט אין שכל), וע"פ השכל אי אפשר להיות התהוות שבגדר התחלקות מהעצמות כנ"ל, וכיון שעלה ברצונו ית' שיהיו חילוקים בהנבראים, ושתהי' ההתהוות ע"פ השכל, לכן לא הי' אפשר להיות ההתהוות מהעצמות, כי אם דוקא על ידי ממוצעים של סדר ההשתלשלות עד לספירת המלכות שעל ידה היא ההתהוות, אם מבחי' מלכות דא"ק או מבחי' מלכות דאצילות, אבל בכל אופן, ההתהוות בפועל היא ע"י ספירת המלכות. והיינו, דעם היות שאמיתית התהוות היש הוא מהעצמות, וכמ"ש רבינו באגה"ק¹⁷ שההתהוות היא דוקא ממהות ועצמותו של המאציל ב"ה שמציאותו הוא מעצמותו ואין לו עילה וסיבה שקדמה לו ח"ו, מ"מ, ההתהוות בפועל היא ע"י ממוצעים עד להממוצע דספירת המלכות. וזהו מ"ש כי עמך מקור חיים, לפי שההתהוות בפועל היא מהארה בלבד שטפלה ובטלה לך. ועפ"ז יובן ענין הצמאון שבספירת המלכות, דכיון שהמלכות היא הארה בלבד, וכל הארה היא באין ערוך להעצם, לכן היא ברצוא וצמאון שרוצה להתכלל בהעצמות. וזהו ענין התפלה במלכות כפי שהיא באצילות. ובפרט כאשר המלכות יורדת לבי"ע, כמ"ש¹⁸ ומשם יפרד, שהנבראים הם נפרדים, ומ"מ גם בהם ישנו כח הפועל בנפעל שמהוה מחי' ומקיים אותם בכל רגע ורגע, ומצד זה הוא ענין הצמאון בספירת המלכות, שרוצה לעלות למעלה ולהיות נכללת בהעצמות.

וכמו"כ הוא בענין התפלה בהנשמה, דמאחר שהנשמה ירדה למטה ונתלכשה בנה"ב, הנה עם היותה חלק אלקה ממעל ממש, וגם בשעת החטא היא באמנה אתו ית'¹⁹, מ"מ, מצד התלכשותה בנה"ב שמושקעת בדברים גשמיים וגם בדברים חומריים, שזהו שנקראת בשם נפש הבהמית, להיותה כמו בהמה שאין לה שייכות כלל לענינים רוחניים כי אם לדברים גשמיים וחומריים, הנה מצד זה נעשה רצוא וצמאון בהנשמה, שרצונה לעלות למעלה עד שתהי' נכללת בהעצמות. והיינו, דכשם שבענין התפלה שבמלכות נת"ל שהמלכות היא הארה בלבד, ולכן היא מתפללת וצמאה להיות נכללת בהעצמות, כך גם ענין התפלה

19) תניא ספכ"ד.

17) סימן כ.

18) בראשית ב, יו"ד.

והצמאון שבהנשמה הוא להיות נכלל בהעצמות, וזהו מ"ש ואשפוך את נפשי לפני הוי' (לפני דייקא), שרוצה להיות נכלל בהעצמות.

וזהו ג"כ ענין הקרבנות (שכנגדם תקנו תפלות) שבהם כתיב²⁰ אשה ריח ניחוח להוי', אשה ריח הוא העלאה מלמטה למעלה, וניחוח להוי' הוא המשכה מלמעלה למטה, דניחוח הוא מלשון²¹ חות דרגא²². וכמשנ"ת בארוכה בהמשך באתי לגני²³ ב' הענינים שבקרבנות, העלאה מלמטלמ"ע והמשכה מלמעלמ"ט. דקרבנות הו"ע קירוב הכחות כו', וריח הקרבנות עולה עד רזא דא"ס²⁴, שהו"ע העלאה מלמטלמ"ע, וזהו אשה ריח, ואח"כ נעשה המשכה מלמעלמ"ט, שזהו ניחוח להוי', נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני²⁵. וזהו מ"ש במדרש²⁶ והנה סולם²⁷ זה הכבש, מוצב ארצה זה מזבח, מזבח אדמה תעשה ל²⁸, וראשו מגיע השמימה אלו הקרבנות שריחן עולה לשמים, והיינו, שבתחילה הוא ענין ההעלאה שע"י הסולם עד שעולה השמימה, וגם אחרי ההעלאה נשאר הסולם מוצב ארצה, לפי שעיקר הכוונה הוא שאחרי ההעלאה יומשך האור למטה, והיינו שאותה המדריגה שבה היתה ההעלאה, הנה מדריגה זו עצמה תומשך למטה. וזהו ג"כ מ"ש בזהר²⁹ סולם דא צלותא, והיינו, שגם התפלה שכנגד הקרבנות ענינה העלאה והמשכה, דענין ההעלאה שבתפלה הו"ע הרצוא והצמאון שרוצה לעלות למעלה ולהתכלל בהעצמות כנ"ל, וזהו וראשו מגיע השמימה, בה"א הידיעה, שהוא למעלה משמים ושמי השמים³⁰, והו"ע הרצוא והצמאון להעצמות. ואח"כ ישנו ענין ההמשכה למטה, שזהו עיקר הכוונה, שלאחרי ההעלאה, הנה מאותה הבחי' שבה היתה ההעלאה, יומשך האור למטה.

ד) והנה עבודת הקרבנות ניתנה להאדם דוקא, שנקרא אדם ע"ש אדמה לעליון³¹, והיינו שבכדי שתהי' ההעלאה למעלה וההמשכה משם, צריכה להיות ההעלאה והמשכה ע"י מי שהוא שייך לזה. ולכן

---

20 ויקרא א, ט. פינחס כח, ח. ועוד.	27 ויצא כח, יב.
21 יבמות סג, א.	28 יתרו כ, כא.
22 ראה בכ"ז לקר"ת פינחס עו, א.	29 ח"א רסו, ב. ח"ג שו, ב. תקו"ז תמ"ה (פג, א).
23 הישי"ת פ"ב (סה"מ תש"י ס"ע 112 ואילך).	30 ראה גם סה"מ קונטרסים ח"ב שיט, א.
24 ראה זהר ח"ב רלט, א. ח"ג כו, ב.	31 ספר עשרה מאמרות מאמר אם כל
25 תו"כ ופרש"י ויקרא א, ט.	חי ח"ב סל"ג. שלה"כ, ב. רסח, ב. שא, ב. ועוד.
26 ב"ר פס"ח, יב.	

ניתנה עבודת הקרבנות להאדם דוקא, שלהיותו אדמה לעליון, בכחו להעלות למעלה ולהמשיך משם. וצריך להבין, מהו ענין אדם אדמה לעליון, הרי הנבראים הם באין ערוך לגבי הבורא, וא"כ איך אפשר לומר על נברא שהוא אדמה לעליון. ויובן זה בהקדים קושיא דוגמתה בפירוש אדם העליון, הרי עליו ית' נאמר³² כי לא אדם הוא, וא"כ איך אפשר לומר עליו תואר אדם. אך הענין הוא, דהנה אדם התחתון למטה יש בו רמ"ח אברים ושס"ה גידים, וידוע שרמ"ח אברים הם כנגד רמ"ח מ"ע, ושס"ה גידים כנגד שס"ה מל"ת³³, ולכן, ע"י עבודת האדם בקיום המצוות, רמ"ח פיקודין דאינון רמ"ח איבריך דמלכא³⁴, נעשה ציור אדם העליון, והיינו, שאף שמצד עצמו לא אדם הוא, מ"מ, ע"י קיום המצוות נעשה בחי' ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם³⁵, שזהו מ"ש³⁶ ועשיתם אותם, אתם כתיב, מעלה אני עליכם כאילו עשאוני. ועפ"ז יובן ג"כ מה שאדם התחתון הוא אדמה לעליון, דכיון שבחי' דמות אדם העליון נעשה ע"י קיום המצוות של האדם התחתון, וכנ"ל שמצד עצמו הרי לא אדם הוא, וכל ענין אדם העליון הנה ע"י הנתנית כח שנתנו להאדם למטה שע"י עבודתו בקיום המצוות יעשה את אדם העליון, הרי בזה גופא היא השייכות דהאדם התחתון להאדם העליון, ולכן נקרא אדם ע"ש אדמה לעליון.

וזהו ג"כ מ"ש³⁷ כה אמר הוי' מלך ישראל וגואלו, וידוע שענין המלוכה שייך רק על דבר שבערך, שזהו ההפרש בין מלוכה לממשלה, שממשלה היא גם על אלו שבאין ערוך, כמ"ש³⁸ ומלכותו בכל משלה, דענין הממשלה הוא על כולם, משא"כ מלוכה הוא דוקא על מי שהוא בערך. וכמו שאנו רואים למטה שענין הממשלה שייך גם על בהמות וחיות, אבל ענין המלוכה, הרי אין מלך בלא עם³⁹, שהם בדומה לו, דאע"פ שעם הוא מלשון עוממות, שהם דברים נפרדים וזרים ורחוקים ממעלת המלך⁴⁰, מ"מ, יש להם ערך אליו, ולכן שייך עליהם מלוכה. ועפ"ז אינו מובן מהו"ע המלוכה למעלה, הרי יותר משאין ערוך הבהמות וחיות להאדם, אין ערוך הנבראים, גם בחיר הנבראים שהוא

(32) שמואל-א טו, כט.

קיג, א.

(33) זח"א קע, ב.

(37) ישעי' מד, ו.

(34) תניא רפכ"ג בשם התיקונים (ראה

(38) תהלים קג, יט.

תקו"ז ת"ל — עד, סע"א).

(39) בחיי וישב לח, ל. שם ר"פ בלק.

(35) יחזקאל א, כו.

תניא שעהייה"א רפ"ז. ובכ"מ.

(40) תניא שעהייה"א שם.

(36) בחוקותי כו, ג. ויק"ר פל"ה, ו. זח"ג.

האדם, אל הבורא, וא"כ, כשם שלא שייך שהאדם ימלוך על בהמות וחיות, הרי מכ"ש שלא שייך ענין המלוכה למעלה על הנבראים. אך הענין הוא, דכיון שהאדם ע"י עבודתו עושה את האדם העליון כנ"ל, ומשום זה נקרא אדם ע"ש אדמה לעליון, לפי שהוא שייך לאדם העליון כנ"ל, לכן שייך ענין המלוכה על האדם. וזהו שאמר אדה"ר הוי' מלך גאות לבש⁴¹, דקודם בריאת האדם לא הי' ענין המלוכה, לפי שאין ערוך נברא לבורא כנ"ל, ורק בבריאת האדם שהוא אדמה לעליון נתגלה ענין המלוכה. וזהו הוי' מלך ישראל, שהקב"ה נקרא מלך ישראל, לפי שהם בחי' אדם⁴², אדמה לעליון. וע"י המלוכה על ישראל, נמשך ענין המלוכה גם על שאר הנבראים, כמ"ש⁴³ וידע כל פעול כו' ויבין כל יצור, והיינו, שע"ז שישנו תחילה ענין המלוכה על ישראל, אזי נמשך ענין המלוכה גם על יצור ופעול, עד להנבראים דעולם העשי⁴⁴.

ה) אמנם עדיין צריך להבין, הרי קריאת שם אדם הוא לפי שנברא מן האדמה, כדאיתא במדרש⁴⁵ אמר להן (הקב"ה למלאכי השרת) חכמתו (של אדה"ר) מרובה משלכם, הביא לפניהם את הבהמה ואת החי' ואת העוף, אמר להם זה מה שמו, ולא היו יודעין, העבירן לפני אדם כו' אמר זה שור זה חמור וכו'. (א"ל הקב"ה לאדה"ר) ואתה מה שמך, אמר לו, אני נאה להקרא אדם, שנבראתי מן האדמה. ואני מה שמי, א"ל, לך נאה להקראות הוי'⁴⁶ שאתה אדון לכל בריותיך, ומסיים שם, הה"ד⁴⁷ אני הוי' הוא שמי, הוא שמי שקרא לי אדה"ר. ונמצא, ששם אדם הוא לפי שנברא מן האדמה, ומשמעות הענין הוא ששם זה הוא לגריעותא, ולכאורה הרי זה היפך ממשנת"ל ששם אדם מורה על היותו אדמה לעליון. ויש לומר, שגם לפי הטעם שנקרא אדם ע"ש שנברא מן האדמה, הרי זה שם המעלה, דהנה כתיב⁴⁸ מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח, וא"כ, מה שלוקח מן האדמה, דהיינו יסוד העפר שהוא היותר נמוך מכל היסודות, הרי זה מורה על מעלתו וחשיבותו, דמרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח דוקא. וע"ד המבואר בענין מעלת המצוות שהם בדברים גשמיים דוקא. אמנם, ע"פ

46) כ"ה (הוי') ביל"ש שם (וכ"ה בכ"מ בדא"ח). ובב"ר שם: אדני. וראה עץ יוסף ועוד מפרשים לבר"ר שם.

47) ישעי' מב, ח.

48) ישעי' נז, טו.

41) תהלים צג, א. וראה פדר"א פי"א.

42) ראה יבמות סא, רע"א.

43) נוסח תפלת ראש השנה.

44) ראה סידור האריז"ל במקומו.

45) ב"ר פי"ז, ד. יל"ש בראשית רמז כג.

האמור שעיקר המעלה היא מצד התהוותו מיסוד העפר שהוא הנמוך מכל היסודות, ה' צריך להקרא בשם שמורה על העפר, ולמה נקרא בשם אדם שמורה על האדמה. ועוד זאת, שמצד התהוות מן העפר, הרי הכל ה' מן העפר⁴⁹, וא"כ מהו ההפרש בין האדם לשאר הנבראים. ומזה שנקרא בשם אדם דוקא, מוכח, שמעלתו אינה מצד התהוותו מן העפר כמו שאר הנבראים, כי אם שנברא מן האדמה דוקא.

אך הענין הוא, דהנה איתא במדרש⁵⁰ ד' שמות נקראו לארץ כנגד ד' תקופותי, ארץ, תבל, אדמה, ארקא. ארץ כנגד תקופת ניסן, שהיא מריצה את פירותי וכו', אדמה כנגד תקופת תשרי (שזו גשמים יורדים), שהארץ עשויה בולין בולין (חתיכות) של אדמה. וכיון שהאדם נברא בתקופת תשרי שהאדמה מקבלת ג"כ מים, לכן נקרא בשם אדם, לפי שנברא מן האדמה, דהיינו ממים ועפר. והענין הוא, דהנה ידוע שמים ועפר הו"ע עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא. מים הו"ע עלמא דאתכסיא, שהנבראים דעדאת"כ הם דבוקים ובטלים במקורם, ומרגישים שאם יצאו חוץ למקורם אזי יתבטלו ממציאיותם, והיינו לפי שהחיות הוא בגילוי בהם. ועפר הו"ע עלמא דאתגליא, שהנבראים דעדאת"ג, אף שגם הם חיים מחיות אלקי דספירת המלכות, שזהו"ע הכל ה' מן העפר, מ"מ, החיות שבהם הוא בהעלם, עד שאפשר שירגישו שהם נפרדים ח"ו. אמנם בחי' אדמה הוא שהעפר כלול ממים, והיינו שגם בהנבראים דעדאת"ג נמשך ביטול קצת, אבל מ"מ אין זה דומה לבחי' המים בפ"ע, דבחי' המים הוא עלדאת"כ, שהו"ע ביטול במציאות, וכמו משה רבינו דכתיב ב'י⁵¹ מן המים משיתיהו, שהי' בבחי' ביטול במציאות, ולכן הי' כבוד פה וכבוד לשון⁵², לפי שהדיבור הו"ע עלמא דאתגליא, וכיון שמשה הי' מבחי' עדאת"כ, לכן הי' כבוד פה וכבוד לשון. וזהו ג"כ מ"ש⁵³ והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה, והיינו, דעם היות שגם בחי' האדם שעל פני האדמה ענינו הוא ביטול, וכנ"ל שאדמה הוא עפר כלול ממים, מ"מ, הענוה והביטול דמשה הוא יותר מהביטול דכל האדם אשר ע"פ האדמה, לפי שמשה הוא בבחי' ביטול במציאות. והיינו, שכללות ההפרש בין אדמה למים הוא ההפרש בין ביטול היש לביטול במציאות. וזהו שנקרא אדם ע"ש האדמה, כי, כל ענין עבודת

(52) שם ד, יו"ד.
(53) בהעלותך יב, ג.

(49) קהלת ג, כ.
(50) ב"ר פ"ג, יב.
(51) שמות ב, יו"ד.

האדם הוא להמשיך מים בעפר, היינו, לפעול ביטול בהיש, בתחילה ביטול היש, ועד שיפעול גם ביטול במציאות.

אמנם עדיין צריך להבין מהו ענין עבודת האדם להמשיך בחי' המים בבחי' עפר, דלכאורה, ענין זה ישנו גם קודם עבודת האדם, מצד הבריאה עצמה, שנברא מן האדמה, עפר הבלול ממים, וא"כ מהו ענין עבודת האדם בהמשכת המים בהעפר. אך הענין הוא, שבריאת האדם מן האדמה (עפר ומים) היא רק הכשרה בלבד שיוכל להיות המשכת המים בעפר ע"י עבודת האדם, והיינו שזהו נתינת כח ואתעדל"ע על ענין העבודה, ואח"כ ע"י העבודה נעשה המשכה עליונה יותר. וע"ד המבואר במ"א⁵⁴ בענין יורה ומלקוש⁵⁵, ששניהם ענינם המשכה מלמעלמ"ט, אלא שענין היורה הוא יריית הגשמים קודם החרישה, ובפרטיות יותר קודם הזריעה, ועי"ז נעשית האפשרות ונתינת כח על עבודת החרישה וזריעה. אמנם גם לאחרי החרישה והזריעה צ"ל מלקוש, שע"ז נעשה טיב הצמיחה, והו"ע ההמשכה שלאחרי העבודה. ועד"ז הוא ג"כ בענין האדם, שבריאתו מן האדמה, עפר הבלול ממים, הוא האתעדל"ע ונתינת כח על ענין העבודה, ואח"כ ע"י עבודתו פועל האדם ביטול היש, וגם המשכה עליונה יותר, בחי' ביטול במציאות (שזהו"ע המים בפ"ע). וזהו גם שאדמה היינו א"ד מ"ה, כי מ"ה מברר ב"ן⁵⁶, והיינו שהוא רק הכח לברר שיהי' בחי' א"ד, שהו"ע העלאה מלמטה למעלה, כמ"ש⁵⁷ ואד יעלה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה, והו"ע ההעלאה דתפלה כו', עד שמגיעים לבחי' מ"ה שהוא ביטול במציאות⁵⁸.

(ו) **וזהו** ג"כ מ"ש במדרש⁵⁹ ע"פ⁶⁰ ואדם אין לעבוד את האדמה, ואדם אין להעביד את הבריות להקב"ה כאלו וכחוני המעגל, היינו, שהמשיל את עבודת האדם לאלו הנביא. והענין בזה, דהנה, עבודתו של אלו הנביא היתה שפעל שכל ישראל אמרו⁶¹ הוי' הוא האלקים הוי' הוא האלקים, ב"פ, שהם ב' מדריגות. דהנה, הוי' הוא הוי' אחד⁶²,

58) ראה תו"א וארא נר, א. ובכ"מ.

59) ב"ר פ"ג, ז.

60) בראשית שם, ה.

61) מלכים"א יח, לט.

62) ואתחנן ו, ד.

54) ראה גם רס"ג עקב יא, יד. אוה"ת

עקב ע' תריד ואילך.

55) עקב שם.

56) ראה לקו"ת בחוקותי מז, ג. ובכ"מ.

57) בראשית ב, ו.

ואלקים הוא לשון רבים, כמ"ש⁶³ אלקים קדושים. והיינו, שמצד שם אלקים נעשית ההתהוות בפועל של כל הנבראים, הן מה רבו מעשיך⁶⁴, דקאי על ריבוי הנבראים התחתונים שלמטה, והן מה גדלו מעשיך⁶⁵, דקאי על גדולי הנבראים שלמעלה⁶⁶, כי, בכדי שיהיו ריבוי הנבראים שלמטה, ואפילו בכדי שיהיו גדולי הנבראים שלמעלה, צריך להיות ענין של הגבלה, בכדי להבדיל ולחלק בין נברא אחד לחבירו, ואדרבה, מצד גדלות הנבראים צריכה להיות הגבלה גדולה יותר בכדי לחלקם זמ"ז, והגבלה זו היא מצד שם אלקים דוקא. ונמצא, שעם היות אמיתית ההתהוות משם הוי', הרי ההתהוות בפועל, בהגבלה ובהתחלקות, היא מצד שם אלקים. וכמשנת"ל (ס"ג) שהגם שאמיתית ההתהוות היא מהעצמות, מ"מ הרי זה בא בפועל ע"י כמה ממוצעים דסדר השתלשלות. ועז"נ הוי' הוא האלקים, דעם היות ההתהוות בפועל משם אלקים, מ"מ, צריך לידע שבאמת הרי הכל הוא משם הוי' שלמעלה מהתחלקות, והיינו, ששם אלקים הוא רק מגן בלבד לשם הוי', וז"ש הוי' מלך הוי' מלך⁶⁷ הוי' ימלוך לעולם ועד⁶⁸, והיינו, דעם היות שמציאות הזמן שנחלק להוה עבר ועתיד (מלך מלך וימלוך) הוא משם אלקים (כמ"ש בשער היחוד והאמונה⁶⁹), מ"מ, הוי' מלך מלך ימלוך, לפי שאמיתית ההתהוות הוא משם הוי'. אמנם, ענין הוי' הוא האלקים פעם אחת אינו אלא בהארת הוי' כפי שהיא בהתלבשות בשם אלקים, ושם אלקים מעלים לשם הוי' כמו המגן המעלים להשמש, ומה שבגילוי הוא רק שם אלקים, שהו"ע הטבע⁷⁰. אמנם הוי' הוא האלקים פעם הב' ענינו שהוי' הוא בגילוי, וכמו שיהי' לעת"ל, כמו שאני נכתב אני נקרא (משא"כ עכשיו הרי לא כמו שאני נכתב אני נקרא)⁷¹, דקריאה הו"ע הגילוי, והיינו, שלעת"ל יהי' הוי' בגילוי. וזהו שאדה"ר הוא כמו אלי' הנביא, לפי שזהו כל ענין עבודת האדם לפעול ביטול בהנבראים, ולקשר את הנבראים באלקות, וכמ"ש⁷² ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה, דקאי על עבודת הקרבנות, כי עבודה הוא עבודת הקרבנות, וגם לשמרה קאי על הקרבנות, כמ"ש⁷³ תשמרו להקריב לי, ונת"ל שענין הקרבנות הוא

70) פרדס שער יב (שער הנתיבות) פ"ב.
 ר"ח שער האהבה פ"ו (ד"ה והמרגיל). שו"ת
 חכם צבי סי"ח. תניא שעהיוה"א רפ"ו. לקו"ת
 פ' ראה כב, סע"ב ואילך.
 71) קדושין עא, א.
 72) בראשית שם, טו. ב"ר פט"ז, ה.
 73) פינחס כח, כב.

63) יהושע כד, יט.
 64) תהלים קד, כד.
 65) שם צב, ו.
 66) ראה תו"א וארא נו, א. ועוד.
 67) תהלים י, טז, צג, א.
 68) בשלח טו, יח.
 69) פ"ו ואילך.

העלאה מלמטלמ"ע והמשכה מלמעלמ"ט, והו"ע קישור הנבראים באלקות, והיינו, שענין עבודת אדה"ר לעבדה ולשמרה בעבודת הקרבנות הוא לפעול ביטול היש עד שיהי' ביטול במציאות. וזהו ג"כ מ"ש במדרש⁷⁴ אדם ממקום כפרתו נברא הה"ד⁷⁵ מזבח אדמה תעשה לי, והיינו לפי שכל ענין האדם הוא לעסוק בעבודת הקרבנות שענינם העלאה מלמטלמ"ע והמשכה מלמעלמ"ט, וכהמשך הכתוב⁷⁶ וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך, דעולה הוא כליל להוי"ש⁷⁵, והו"ע העלאה מלמטה למעלה, ושלמים נאכלים לכהנים ולבעלים⁷⁶, והו"ע ההמשכה מלמעלה למטה עד בהבשר שנאכל לכהנים ולבעלים.

ז) אמנם לאח"ז נאמר⁷⁷ ואם מזבח אבנים תעשה לי, ופירש הרמב"ן דמ"ש ואם לשון רשות ולא לשון ציווי (אף שאם זה אינו רשות אלא חובה⁷⁸), לפי שבמדבר לא נצטוו לבנות מזבח אבנים, והיו יכולים לבנות גם מזבח אדמה, וכמ"ש⁷⁹ נבוכ לוחות, ופירש בתרגום יונתן חליל לוחין מלי עפרא, שהיו ממלאין את מזבח הנחושת בעפר, ורק בכניסתם לארץ נצטוו לבנות מזבח אבנים. והנה, ההפרש בין אדמה לאבנים הוא, שאדמה היא דבר רך, ואבנים הם דבר קשה. וזהו שבכניסתם לארץ דכתיב בה⁸⁰ ארץ אשר אבני ברזל, קשה כברזל, נצטוו לבנות מזבח אבנים. והענין בעבודה הוא, דאדמה שהיא דבר רך מורה על העבודה שע"פ טו"ד, כי, בטו"ד יש נטי' לכאן ולכאן, וגם בבחי' טו"ד שלמעלה הרי מקודם הי' נטי' לחוב ולדין, ואח"כ הנה מצד אותה הסברה עצמה הי' נטי' לזכות ולחסד. אמנם, בחי' אבנים שהם דבר הקשה מורה על העבודה שלמעלה מטו"ד, שעיי"ז דוקא תופסים את העצמות, וכמאמר לית מחשבה תפיסא ביי⁸¹, אבל נתפס הוא ברעו"ד דוקא⁸² שלמעלה מטו"ד. וזהו ההפרש בין מזבח אדמה למזבח אבנים, דכל ההעלאות וההמשכות שבמזבח אדמה הם רק בבחי' הגילויים בלבד, אבל בכדי להגיע לאמיתית המציאות שהוא העצמות שמאמיתית המציאות נמצאו כל הנמצאים, הנה זהו במזבח אבנים דוקא

(79) תרומה כז, ת. ויקהל לח, ז.

(80) עקב ח, ט.

(81) תקו"ז בהקדמה (יז, א).

(82) ראה המשך תרס"ו ס"ע נו ואילך.

ובכ"מ.

(74) ב"ר פי"ד, ת. ירושלמי נזיר פ"ז

ה"ב.

(75) שמואל-א ז, ט.

(76) ראה תו"כ ופרש"י שם ג, א.

(77) פסוק כב.

(78) מכילתא ופרש"י עה"פ.

שלמעלה מטו"ד (ולכן, בהיות בני" במדבר, שעז"נ⁸⁵ לכתך אחרי במדבר, בחי' אחוריים בלבד ולא פב"פ, הספיק גם מזבח אדמה). וכמו"כ הוא גם בתפלות שכנגד תמידין תקנום, שאמיתית ענין עבודת התפלה הוא העבודה שלמעלה מטו"ד, שמתבטל ממציאותו לגמרי (ער ווערט אויס מציאות) ומתחבר עם העצמות, שזהו תפלה מלשון התופל כלי חרס⁸⁴, היינו, שנעשה מציאות העצמות שהוא המציאות היחידי והאמיתי.

ח) **ובזה** יובן ג"כ ענין מחצית השקל. דהנה, עשרים גרה השקל קאי על כללות העבודה בעשר כחות הגלויים, שהו"ע העבודה שע"פ טו"ד, ועשר כחות הנעלמים, שהו"ע העבודה שלמעלה מטו"ד, שהם עשרים. וזהו מ"ש עשרים גרה השקל בשקל הקדש, שכאשר עבודתו היא באופן של שקל שלם דוקא, היינו שישנה גם העבודה שלמעלה מטו"ד, אזי הוא שקל הקדש, קדש מילה בגרמי⁸⁵, כידוע ההפרש בין קדש לקדוש, שקדוש יש בו התחלקות, שזהו מ"ש ג"פ קדוש, שהו"ע התחלקות קוין, אמנם קדש הוא מלה בגרמי' שלמעלה מהתחלקות, ולכן, כאשר עבודתו היא למעלה מטו"ד שבנפשו שזוהי בחי' שלמעלה מהתחלקות, הנה עי"ז גם למעלה הוא בבחי' קדש שלמעלה מהתחלקות. והנה, ענין העבודה בפועל ובגילוי צריך להיות עם עשר כחות הגלויים, וזהו מ"ש זה יתנו מחצית השקל, לפי שהעבודה בפועל היא עם עשר כחות הגלויים בלבד. אמנם זהו רק העבודה בפועל, אבל יסוד העבודה הוא העבודה שלמעלה מטו"ד. וזהו מ"ש מחצית השקל בשקל הקדש, דעם היות שהעבודה בפועל היא רק מחצית השקל בלבד, הנה מחצית זה הוא בשקל הקדש, לפי שיסוד עבודתו הוא מה שמניח את עצמו (ער לייגט זיך אַוועק) באופן שלמעלה מטו"ד. וזהו גם מ"ש העשיר לא ירבה והדל לא ימעט, דהנה, אין עשיר אלא בדעת ואין עני אלא בדעת⁸⁶, וזהו העשיר לא ירבה, דמאחר שעיקר העבודה היא ההנחה עצמית שלמעלה מטו"ד, הנה בענין זה לא שייך ריבוי, וכמו"כ הדל לא ימעט, שהרי כאו"א יש בו בחי' עשר ספירות, כידוע שגם נפש דנפש דמלכות דעשי' יש בה מבחי' חכמה דאצילות⁸⁷. וזהו ג"כ מ"ש בזהר⁸⁸ ע"פ עשרים גרה השקל דא אבנא למשקל בה

85) זח"ג צד, ב.

86) ראה נדרים מא, רע"א. זח"ג רעג, ב.

87) תניא פי"ח.

88) ח"ב קפז, ב.

83) ירמ"י ב, ב. וראה תו"א תצוה פד, ד.

ובכ"מ.

84) תו"א תרומה עט, סע"ד. סה"מ

תש"ט ע' 79 (השני). וש"נ.

דא יו"ד כו', דכמו עד"מ בגשמיות כאשר מניחים משקל על צד אחד של כף מאזנים הנה הדבר שמונח על צד השני של המאזנים נגבה למעלה, כך גם בעבודה, שכאשר מניח את העשר כחות הנעלמים שלו, שהו"ע ההנחה העצמית שלמעלה מטו"ד, אזי גם עבודתו בעשר כחות הגלויים (שהיא העבודה בפועל) נעשית באופן נעלה ביותר. וזהו אומרו תרומה להוי', שגם העבודה דמחצית השקל היא תרומה להוי', תרומה מלשון הרמה והגבהה⁸⁹. וזהו ג"כ מה שמסיים לכפר על נפשותיכם, דבכדי לכפר על החטא צריך להיות העבודה שלמעלה מטו"ד, שדוקא עי"ז אתכפיא ואתהפכא סט"א ואסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמינן⁹⁰, שנעשה כמו קודם החטא, ועוד למעלה יותר, ועד שנעשה עיקר דירתו ית' בתחתונים, דפירוש דירה היינו כמו עד"מ בדירת מלך בו"ד למטה שכל עצמות ומהות האדם דר בדירה בגילוי⁹¹, וכך הו"ע דירה בתחתונים, שע"י העבודה דאתכפיא סט"א מתוך הנחה עצמית שלמעלה מטו"ד, נעשה עיקר דירתו ית' בתחתונים.

לקו"ת חוקת סה, ג.
 (91) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע'
 תפה (ועם הגהות — אוה"ת שה"ש ח"ב ע'
 תרעט ואילך). אוה"ת בלק ריש ע' תתקצז.
 ובכ"מ.

(89) ראה זח"ב קמז, א. אוה"ת תרומה
 ס"ע א'שנה ואילך.
 (90) בתניא פכ"ז (לד, א) ובלקו"ת ר"פ
 פקודי מציינן לזהר ח"ב קכת, ב (ובלקו"ת
 שם מציינן גם לזהר שם סז, ב. וראה גם שם
 קפד, א). וראה גם תו"א ויקהל פט, ד.